

„НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ЯКОСТІ” З ОГЛЯДУ НА МОДЕРНІЗАЦІЮ СИСТЕМИ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У статті розглядаються взаємозв'язок і взаємозалежність між державою, економікою та освітою на сучасному етапі модернізації системи освіти в Україні.

Ключові слова: держава, економіка, освіта, іноземні мови.

**Людмила
ПЕТЬКО**

Доцент НПУ імені
М. П. Драгоманова, кандидат
педагогічних наук

Одним із головних результатів III Всеукраїнського з'їзду працівників освіти (Київ, 2011) стало ухвалення Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. [7, С. 25–44], що стало закономірним

процесом до виконання Програми економічних реформ на 2010–2014 рр. „Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” [4], яке передбачає також і реформу системи освіти [4, С. 29–32], за мету якої визначено підвищення конкурентоспроможності української освіти, інтеграцію системи української освіти в єдиний європейський освітній простір [4, С. 30].

Серед проблем у системі освіти чітко виокремлено такі: невідповідність якості освіти сучасним вимогам; 20 % роботодавців указують на невідповідність кваліфікації працівників займаних

посади; надмірна кількість пілг при вступі до ВНЗ, що обмежує доступ до вищої освіти абітурієнтам з високим рівнем знань; наростання диспропорції між підготовкою фахівців і попитом на них на ринку праці та ін.

Виходячи з цього, виокремлено такі завдання, що поставили для досягнення мети реформи системи освіти: удосконалення системи управління освітою, підвищення якості освіти, забезпечення доступності до якісної освіти, підвищення ефективного фінансування освіти [4, С. 30].

З огляду на це, не можна виступити опонентом статті О. Олійника [9, С. 92–97] щодо формування економічної культури керівника навчального закладу, де, на нашу думку, на перше місце крім професійної компетенції виходить саме економічна компетенція керівника будь якого освітнього закладу, на підготовку яких скеровані саме магістерські програми [10; 11; 12] у галузі менеджменту освіти. Теза про те, що „економічна культура людини – це економічні знання, уміння і навички людини, що дають їй змогу з користю для себе і суспільства здійснювати

господарську діяльність" [9, С. 95], а далі йде висновок автора „економічна культура – складна багатофакторна система знань, вмінь та навиків, практична реалізація яких дозволить сформувати у керівника ВНЗ: спроможність обирати оптимальні та раціональні способи і методи управління ВНЗ; стратегічне бачення шляхів розвитку ВНЗ, ... розробки інноваційних механізмів фінансування" і т. п. [9, С. 97].

Економічна культура – це набагато вужче, ніж економічна компетенція керівника. А будь-який освітній заклад виступає, говорячи економічною мовою, – економічним підприємством, яке підкорюється економічним законам: *закон вартості* (у нашому випадку – навчання), *закон попиту* (на ринку праці випускників коледжів, вишів) і *пропозиції* (кількість випускників із дипломами ВНЗ, які не потрібні на ринку праці), а далі можна виокремити конкурентоспроможність (освітнього закладу), механізм управління стратегією розвитку освітнім закладом; ефективність навчального процесу, шляхи і методи досягнення (освітнім закладом) найкращих результатів; розробка бізнес-плану (це план розвитку освітнього закладу, який необхідний для освоєння нових сфер діяльності) і т. п.

Тобто керівник освітнього закладу повинен чітко орієнтуватися в галузі сучасних економічних знань і менеджменту (а на нашу думку, мати знання ще і в галузі правовідносин), що чітко визначено в Реформі системи освіти [15, С. 29–

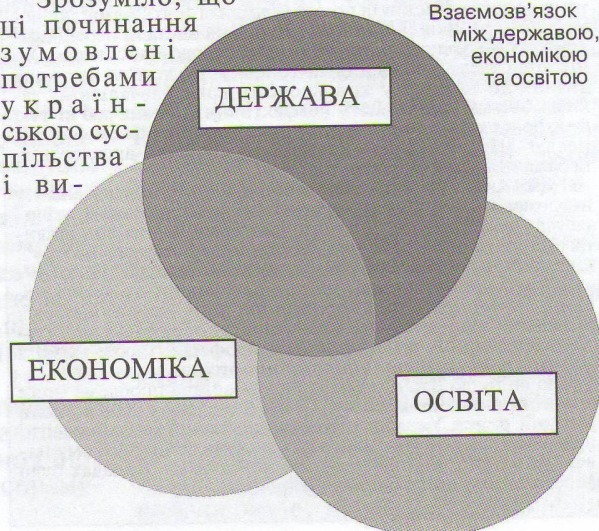
32]. На підставі сказаного вище постало питання підготовки керівних кадрів (резерву) в галузі освіти.

Зараз в українському суспільстві широко обговорюється процес модернізації сучасної освіти, проект Закону про освіту, який охоплює всі її ланки – від дошкільної до післядипломної, тому що з освітніми послугами пов'язані усі верстви населення.

Тема освіти останнім часом постійно присутня у виступах державних діячів, обговорюється в аналітичних та політичних програмах на телебаченні, що позитивно впливає на ставлення соціуму до освіти.

Модернізація реформування, перебудови освіти виступає неперервним процесом і відбувається в усьому світі. Реформи, інновації в освітній системі необхідні для розвитку української нації, економічного зростання країни. З приводу цього можна визначити три взаємопов'язані ланки: держава, економіка, освіта, що показано на *Схемі 1*.

Зрозуміло, що ці починання зумовлені потребами українського суспільства і ви-

ТЕОРІЯ РИНКІВ З АСИМЕТРИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ

Ця теорія (автори – Нобелівські лауреати Дж. Акерлоф і М. Спенс) стала лідером економічної науки кінця 20 століття [1]. У XXI ст. моделі з недосконалою інформацією виступають окремою частиною аналітичного апарату будь-якої фундаментальної науки.

Дж. Акерлоф (George A. Akerlof) в есе „Ринок лимонів” заклад основу теорії економіки інформації (economics of information) [18, С. 27–38], де концепція *недосконалої інформації* через її універсальність і доступність почала використовуватися в різних прикладних галузях.

У статті „The Economics of ‘Tagging’ as Applied to the Optimal Income Tax, Welfare Programs, and Manpower Planning” Дж. Акерлоф описує активність працівників, їх здатність виконувати складні види робіт, визначає таких робітників, які можуть виконувати тільки легку роботу, розподіляє їх на кваліфікованих (skilled) та некваліфікованих (unskilled) [18, С. 106–107].

Висновок Дж. Акерлофа щодо підготовки спеціалістів для ринку праці (ці функції виконують заклади освіти) – невтішний: некваліфіковані працівники непотрібні на ринку праці. Економіка – це змагання, де приймають участь професії, в яких попитом користуються фахівці, з високою кваліфікацією. Наприклад, слюсар повинен виконувати високкокваліфіковану роботу за своєю спеціальністю найманий працівник мусить бути спроможним виконувати декілька видів роботи (тобто бути багатофункціональним).

Треба додати, що Дж. Акерлоф свою концепцію теорії асиметричної інформації застосовує у соціології та соціальній антропології: вивчає проблему безробіття, ефективність ринку праці (equality holds in the labor market), гендерні відмінності у професіях на ринку праці, соціальні явища. Дж. Акерлоф довів, що інформаційна асиметрія може привести до *неприйняття ризику*.

З цим не так давно зіткнулася українська освіта, коли загальноосвітні школи переходили на 12-річний термін навчання. Випускники 9-х класів поспіли стали забирати документи, залишати загальноосвітні навчальні заклади і вступати до коледжів. Ситуація стала критичною – різко упала кількість учнів 10-х класів, що призводило б до втрати першокурсників в університетах, а в перспективі – втрати випускників класичних університетів.

Ситуація, яка виникла у 2008 році пояснюється теорією Дж. Акерлофа: причиною стала недосконала інформація учасників ринку, у нашому випадку – ринку освіти, тому частина учасників ринку залишила його, намагаючись уникнути ризиків [18]. Батьки школярів постали перед невідомістю (недосконалістю інформації) щодо майбутнього їхніх дітей після закінчення 12-го класу. До того ж навчання дитини до 18 років у загальноосвітньому навчальному закладі батьки розглядають неефективним, визначаючи такі фактори: економічна криза, незадоволеність рівнем освітніх послуг ЗНЗ, складність навчальних проблем, акселерація, небажання дітей вчитися.

Дж. Акерлоф запропонував структурну модель аналізу інформаційної проблеми, відомої як „несприятливий вибір” (adverse selection) [17]. У вітчизняних економічних дослідженнях ця проблема відома як „проблема помилкового вибору”, „несприятливого відбору” або „негативної селекції” [2; 5; 6].

У нашому прикладі, наспіх вступивши до коледжів, студенти постали перед „проблемою помилкового вибору”: втомлюються, не хочуть навчатися за обраною спеціальністю, не подобається майбутня професія, мають наміри змінити напрямок своєї фахової підготовки.

За оцінкою Дж. Акерлофа інформаційна проблема може привести ринок до колапсу [1], що й сталося у 2008 р., коли освітній ринок України отримав проблему: загальноосвітні навчальні заклади лишилися без десятикласників. Тому навчання дітей у загальноосвітніх навчальних закладах було вирішено залишити одинадцятирічним.

магають досягнення широкого консенсусу у зв’язку з розпочатою програмою модернізації системи освіти в Україні. Визначилися дуже різні позиції щодо цих починань, а також виявилися і певні сили, які стоять за ними.

Класичний університет виступає вищою ланкою в освіченості і розвитку особистості. Але серед деяких університетів та інститутів виникла різка протидія запропонованим реформам. Пояснення цьому знаходимо в розвитку системи освіти в Україні за останні 20 років.

На початку дев’яностих років в Україні було скорочено бюджетні витрати на освіту. Бізнес активно включився у процес приватизації в освіті: з’являються приватні навчальні заклади (гімназії, ліцеї, коледжі, технікуми, інститути, університети): скуповується нерухомість: приміщення дошкільних закладів, системи професійно-технічної освіти, технікумів разом з їхньою інфраструктурою; розпочалася оренда площ під університетські підрозділи, які почали відкриватися часто-густо в усіх регіонах України (деякі приватні університети відкрили до 40 структурних підрозділів!).

Що з цього вийшло? В Україні виникло 900 вищих навчальних закладів, погіршилася якість підготовки випускників ВНЗ, знищено систему професійної освіти, розпродано будівлі дитячих дошкільних і позашкільних закладів освіти. Така тенденція продовжувалася 17 років.

Держава практично відокремилася від освіти. Вища школа почала боротьбу за

право на існування, за збереження професорсько-наукового складу, наукових шкіл, наукових досліджень, розвиток фундаментальної науки, за студентський контингент, зміни у політиці розвитку освіти в Україні.

Тільки останніми роками держава стала перейматися освітою: збільшено бюджетне фінансування і вдосконалюється законодавча база для підвищення якості та ефективності освіти, визначено її розвиток як пріоритетний напрямок у соціальній політиці, держава розпочала проводити заходи щодо повернення дошкільних приміщень освіти.

Економічний розвиток України, спрямованість на вступ до Ради Європи поставили перед проблемою підготовки спеціалістів середньотехнічного напрямку і менеджменту, володіння іноземними мовами. Вимоги часу призвели до об'єднання держави, економіки та вищої освіти та змусили їх діяти в одному напрямку, де на перше місце виходять конкурентоспроможність, якість освітніх послуг.

Розглядаючи проблеми освіти в такій площині не можна не звернутися до сучасних наукових доробок економістів у цьому напрямі (див. вріз на С. 58).

Якість освіти виноситься як головне завдання ВНЗ, що передбачає наявність високопрофесійного професорсько-викладацького складу, вступ вступників на конкурсній основі (за державним зовнішнім оцінюванням знань), сучасного технічно-інформаційного обладнання, сучасних навчальних програм, викладання іноземних мов за професійним спрямуванням, фундаментальних бібліотек. Як ноу-хау створюються програми для вступників до магістратури з іноземної мови для навчання в НПУ імені М. П. Драгоманова за всіма спеціальностями (більше 40), де чітко виокремлено критерії оцінювання знань [10, С. 102–106; 11; 12]. Автори пропонують використовувати ці критерії також і під час навчання в бакалавраті у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Концепція організації підготовки магістрів [14], розглядається нами як організаційна освіта реалізації державної політики в освіті і являє собою комплекс взаємопов'язаних заходів, що демонструють суттєві зміни в системі освіти, її змісті, технологіях освіти, інноваційних програмах, організаційно-правових формах суб'єктів освітньої діяльності.

Поєднання навчального процесу з науковими дослідженнями, міжуніверситетська конкуренція, наявність кращих професорів, кращих абітурієнтів, міжнародний статус університету (на прикладі НПУ імені М. П. Драгоманова, Національного університету ім. Т. Г. Шевченка, Національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, КНЕУ імені Вадима Гетьмана та ін.), отримання кращого фінансування сприяє високій якості підготовки випускників ВНЗ.

Стає зрозуміло, що таким вимогам із 900 українських ВНЗ відповідають далеко не всі. У зв'язку з цим постало питання їх реорганізації, що викликало акції протестів. Але як можна поєднати те, що не поєднується і не відповідає вимогам, які поставлені перед вищою освітою, що чітко виписано в законодавчих актах України [13; 14], Болонської угоди [19], Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [3].

Останнім десятиліттям іноземні університети стали активно використовувати *теорію ринкових сигналів* [20] розроблену професором Гарвардського університету Майклом Спенсом (M. Spens). Зробимо спробу розглянути концепцію сигналів з точки зору *економічної теорії освіти*.

Згідно теорії ринкових сигналів М. Спенса *продавці на ринку освіти* (університети, академії, інститути, коледжі, спеціалізовані навчальні заклади, загальноосвітні навчальні заклади, дошкільні освітні заклади і т. ін.) з метою підвищення попиту на ВНЗ студентів, школярів і т. ін. (*які виступають покупцями*) або з метою виконання набору на навчання першокурсників, надають додаткову ін-

МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНЦІЯ ВНЗ:

виклик Україні

Введення МОНМС України обов'язкового написання ЗНО для майбутніх вступників до ВНЗ, щорічних контрольних робіт з визначених предметів у загальноосвітніх навчальних закладах – є позитивним моментом, тому що передача сигналів (за Спенсом) не буде мати успіху, якщо витрати на неї не будуть відрізнятися серед відправників сигналів, тобто вступників до навчальних закладів, або школярів, що переходять з класу до класу: щоб отримати якісну освіту – треба наполегливо працювати.

У свою чергу роботодавці серед претендентів на посаду обере тих, у кого вища освіта, зрозуміло, що вона виступає найбільш дорогою освітою. Це ілюструється в усіх об'явах щодо найму на роботу: запрошують людей з вищою освітою: магістр, спеціаліст (!). Саме різниця в освіті дає змогу роботодавцю з'ясувати – хто з претендентів має більш високий рівень продуктивності. А продуктивність – це одна із внутрішньоособистісних детермінант, яка свідчить про інтелектуальний потенціал особистості і відтік інтелектуального потенціалу з країни розглядається в ракурсі економічної безпеки кожної країни.

З огляду на сказане треба відповідально підійти до міжнародної конкуренції ВНЗ, що викликає багато питань і в першу чергу щодо українського студентства. Рекламний штурм європейських інститутів та університетів у сфері освітніх послуг має небезпеку перетворення України в постачальника інтелектуальних ресурсів закордон (таке вже відбулося у 90-х роках, коли закордон виїхали висококваліфіковані спеціалісти, кандидати, доктори наук), така тенденція призведе до деінтелектуалізації українського суспільства і подальшого економічного відставання країни.

Зараз певна кількість майбутніх студентів, бакалаврів, магістрів починають налаштовуватися на від'їзд з України, щоб отримати освіту у ВНЗ за кордоном або продовжити навчання в магістратурах Польщі, Франції, Німеччині, Чехії, Англії, США, Канаді, мотивуючи свої пошуки високою оплатою за навчання і неналежною якістю освіти в Україні.

Те, що відбувалося в українській освіті останніми роками вже має негативні наслідки: масштабне недофінансування системи освіти призвело до деформації її структури, виникнення великої кількості непрофільних факультетів і спеціальностей у більшості приватних ВНЗ. Це призвело до того, що випускники дипломи отримали (або не отримали взагалі, тому що не пройшли акредитацію), але на ринку праці не потрібні, і працюють не за спеціальностями, або безробітні у зв'язку з не конкурентоспроможністю отриманих знань.

Зрозуміло, що в економічному плані держава мусить визначити потребу у кількості спеціалістів необхідних для провідних напрямів господарювання. Професійна школа повинна працювати в інтересах країни спрямованих на підготовку кадрів, в яких є потреба. Тому тема планування і прогнозування щодо потреби України в кадрах повинна зайняти провідне місце у проєкті нового Закону „Про вищу освіту” [13].

Якщо ситуація не зміниться, то Україна втратить інтелектуальний капітал, за який почалася боротьба в усіх університетах світу, в тому числі й провідних. Хоча теза про те, що якісну вищу освіту можна отримати тільки за межами України, є хибною: в Україні є національні університети світового рівня, які надають конкурентоспроможну освіту. Так, в НПУ імені М. П. Драгоманова працює змішана модель освіти: „ліцей–коледж–бакалавр–спеціаліст–магістр–аспірантура–магістратура–докторантура”, яка довела свою доцільність.

Не виправдали надій регіоналізація системи освіти, відокремлення вищої школи від загальноосвітньої, вилучення із ВНЗ науково-дослідної роботи. Ці фактори негативно вплинули на якість освіти.

Не може стати апіорі для України участь у Болонському процесі. У країні існують свої проблеми і перспективи. Та й чи існують взагалі європейські стандарти кваліфікації робочої сили, а якщо вони і є, то не можуть виступати стандартами для усіх країн.

формацію про якість освітніх послуг (гарантії, рекомендації, кваліфікація, вивчення іноземних мов, поручительства, можливості подальшого працевлаштування і т. ін.). За теорією Спенса передача сигналів вимагає від економічних агентів (*заклади освіти*) дорогих заходів щодо переконання інших агентів (вступників) у своїх ділових можливостях, у цінності і якості продукції (*майбутня отримана освіта*), використовуючи термін „невизначеність якості” (Дж. Акерлоф) [18].

М. Спенс присвятив свою дисертацію освіті [20] як сигналу продуктивності на ринку праці, а також окреслив можливість економічної рівноваги, що базується на очікуваннях (*expectations-based equilibria*) для ринку праці і освітніх послуг. За Спенсом роботодавець, коли наймає робітника, ніколи не має інформації про професійні якості людини. Важливою функцією освіти, на його думку, виступає подача сигналів – якщо у працівника є диплом, то роботодавець вважає його роботящим та інтелектуально розвинутим.

Зрозуміло, у новій економічній ситуації вища освіта повинна враховувати вимоги попиту і пропозиції, що буде супроводжуватися зменшенням кількості студентів і викладачів. Таке скорочення і одночасне підвищення якості освіти відповідає національним інтересам України, тому що країна потребує справжніх професіоналів, а не кількісного збільшення юристів, економістів, психологів, соціологів, політологів, яких випускають практично усі

ВНЗ, що призвело до девальвації дипломів, падіння рівня професіоналізму, тобто за М. Спенсом „відсутність цінності і якості продукції” [1].

Колега М. Спенса, професор Дж. Акерлоф розглядає практику ліцензування спеціальностей одним із позитивних факторів, що сприяє падінню „невизначеності якості”, і радить розвивати інститутам гарантії та піклуватися про репутацію: захист контрактів, бренди, престиж („ім'я” університету і т. д.); щодо університетів ми можемо розглядати підпорядковані ним загальноосвітні заклади (як „фірмові” заклади), випускники яких на ринку праці мають позитивні відгуки. „Довірі” на ринку, у нашому випадку, ринку освіти, Дж. Акерлоф відводить важливе значення [18, С. 37], тому що за якістю освіти навчальних закладів різних типів, що пропонують на ринку свої освітні послуги, нема однакових загальноосвітніх навчальних закладів, гімназій, коледжів, університетів. Останнім часом розглядаються багато судових справ щодо освітніх закладів, які вводили в оману вступників, не маючи нормативно-правової бази надавати освітні послуги (ліцензії), або не пройшли акредитацію (незадовільна якість освіти).

Тому, на підставі сказаного вище, час вимагає у першу чергу розробити чітку систему рейтингування ВНЗ на базі об'єктивних і сталих критеріїв для рейтингування.

Усвідомлюючи те, що освіта повинна відповідати певним вимогам, до яких

ЛІТЕРАТУРА

1. Асимметричная премия Нобеля / Forex [Електронний варіант]. – Режим доступу : <http://www.forexjour.ru/analitika-forex/asimmetrichnaya-premiya-nobelya.html>
2. Бондарчук К. П. Механізм формування системи професійної орієнтації населення в Україні: автореф. дис. ... канд. економ. наук : 08.09.01 – Демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика, КНЕУ імені Вадима Гетьмана / Катерина Петрівна Бондарчук, 2006. – К. [Електронний варіант] – Режим доступу : <http://referatu.com.ua/referats/7569/163532>
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Страсбург. Відділ сучасних мов / за наук. ред. С. Ю. Ніколаєвої, 2003. – К. : Ленвіт, 2003. – 261 с.
4. Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава / Програма економічних реформ на 2010–2014 рр. [Електронний варіант]. – Режим доступу : https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:PAEun1Qd_y8J:www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL
5. Міхно К. О. Динаміка уявлень студентів-психологів про майбутню професію. : автореф. ... канд. психол. наук : 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія. Інститут психології імені Г. С. Костюка АПН України / Катерина Олексіївна Міхно, Київ, 2009 [Електронний варіант] – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/350977.html>
6. Москалик Г. Ф. Філософські засади професійної орієнтації особистості в загальноосвітній школі в системі ринкових трансформацій: автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10 – філософія освіти, НПУ імені М. П. Драгоманова / Геннадій Федорович Москалик, Київ, 2009 [Електронний варіант] – Режим доступу : <http://moskalik.at.ua>
7. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр. // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 6. – С. 25–44.
8. Нобелевские лауреаты [Електронний варіант]. – Режим доступу : <http://ecfac.ru/lyudi/nobelevskie-laurety>
9. Олійник О. Проблеми формування економічної культури керівника загальноосвітнього навчального закладу // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2011. – № 6. – С. 92–97.
10. Петько Л. В., Ніколаєнко В. В. Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальності 8.03060101 „Менеджмент організацій і адміністрування”, 8.03050101 „Економічна теорія”, 8.18010018 „Адміністративний менеджмент”, 8.18010020 „Управління навчальним закладом” : навч. посібник для студентів, бакалаврів і аспірантів ВНЗ, 2-ге вид., доп. і випр. / за ред. В. Б. Євтуха, В. І. Гончарова. – К. : Ун-т „Україна”, 2012. – 154 с.
11. Петько Л. В., Ніколаєнко В. В. Англійська мова для вступників до магістратури зі спеціальностей: 8.15010005 „Державне управління у сфері освіти”, 8.018010022 „Освітні вимірювання” : навч. посібник для студентів та бакалаврів ВНЗ / за ред. В. П. Андрушенка. – К. : Ун-т „Україна”, 2012. – 141 с.

12. Петько Л. В., Гребінник Л. В., Ніколаєнко В. В. Німецька мова для вступників до магістратури зі спеціальностей 8.03010101 „Соціологія”, 8.03060101 „Менеджмент організацій і адміністрування”, 8.18010018 „Адміністративний менеджмент”, 8.18010020 „Управління навчальним закладом”, 8.03050101 „Економічна теорія”: навчальний посібник для студентів, бакалаврів та аспірантів ВНЗ – 2-ге вид., доп. і випр. / за ред. В. Б. Євтуха, В. І. Гончарова. – К. : Ун-т „Україна”, 2011. – 166 с.

13. Про вищу освіту / Закон України (проект) [Електронний варіант]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=42241

14. Про Концепцію організації підготовки магістрів в Україні // Наказ Міністерства освіти і науки України № 99 від 10.02.2010 р. [Електронний варіант] – Режим доступу : <http://news.yurist-online.com/laws/12762>.

15. Реформа системи освіти [Електронний варіант]. – Режим доступу : https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:PAEun1Qd_y8J:www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL

16. Як знайти роботу закордоном? [Електронний варіант]. – Режим доступу : <http://dream-rabota.com/%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%>

17. Adverse selection [Електронний варіант]. – Режим доступу : http://en.wikipedia.org/wiki/Adverse_selection

18. Akerlof G. Exploration in Pragmatic Economics. – Oxford University Press, 2005 – 514 р. [Електронний варіант]. – Режим доступу : <http://books.google.com.ua/books?id=fReLIFYXZy0C&pg=PA111&lpg=PA111&dq=Akerlof+G>

19. Bologna Declaration of 19 June 1999 [Електронний варіант] – Режим доступу : http://en.wikisource.org/wiki/Bologna_Declaration_of_19_June_1999

20. Spens M. Market Signaling: Informational Transfer in Hiring and Related Processes. – Cambridge : Harvard University Press, 1974.

 Людмила Петько
„Неопределенность качества” с точки зрения модернизации системы образования в Украине
 В статье рассматриваются взаимосвязь и взаимозависимость между государством, экономикой и образованием на современном этапе модернизации системы образования в Украине.
Ключевые слова: государство, экономика, образование, иностранные языки

 Ludmila Petko
“Quality uncertainty” considering Modernization Education System of Ukraine.
 The correlation and mutual interdependence between state, economics and education on the modern stage of educational system of Ukraine modernization are described in the article.
Key Words: state, economics, education, foreign languages.

можна віднести безперервність, фундаментальність, універсальність, антропологізм і демократизм, мати механізми динамічного саморозвитку і володіти інноваційністю, українська держава намагається навести порядок в освіті, виправити помилки та знайти шляхи перспективного розвитку.

З огляду на викладене можна виокремити наступне:

- система освіти повинна бути національною і спрямованою на розв’язання проблем економічної та соціальної політики держави, першочергово, на підготовку кадрів для потреб українського суспільства;
- механічне перенесення європейських моделей та ігнорування національного призведе до негативних наслідків;
- система освіти являє собою таку систему, яка постійно розвивається, змінюється (через циклічність зміни поколінь, що вимагає періодичних змін в системі освіти);
- розвиток системи освіти залежить від державного керування освітою;
- надати навчанню іноземним мовам одне із пріоритетних місць у навчальних програмах (з дошкільної до післядипломної освіти);
- проводити аналіз інформаційної проблеми (signaling) щодо ринку освітніх послуг.